
CE-märkning 2016

Bärande konstruktioner i stål
och aluminium EN 1090-1

Ett verktyg för CE-märkning

 Den här broschyren är ett verktyg för dig som arbetar med lastbärande konstruktioner i stål och aluminium. Med hjälp av scheman och illustrationer har vi sammanställt svaren på de vanligaste frågorna kring standarden EN 1090-1. Vi hoppas att informationen ska hjälpa dig att komma vidare med CE-märkningen.

Reglerna gäller i Europa

EU:s byggproduktförordning anger att byggprodukter måste ha en prestandadeklARATION, även kallad DoP, och vara CE-märkta för att få säljas. Det gäller alla byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard vars samexistensperiod har gått ut. Sedan den 1 juli 2014 gäller kraven även för bärande stål- och aluminiumkonstruktioner enligt EN 1090-1.

Reglerna gäller i alla länder som tillhör den inre marknaden, det vill säga EU och Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz och Turkiet. Syftet är att det ska bli lättare att handla med produkter inom Europa, eftersom du som tillverkare bara behöver använda en standard för att bedöma din byggprodukt oavsett i vilket land du kommer att sälja den.

Vad gör Boverket?

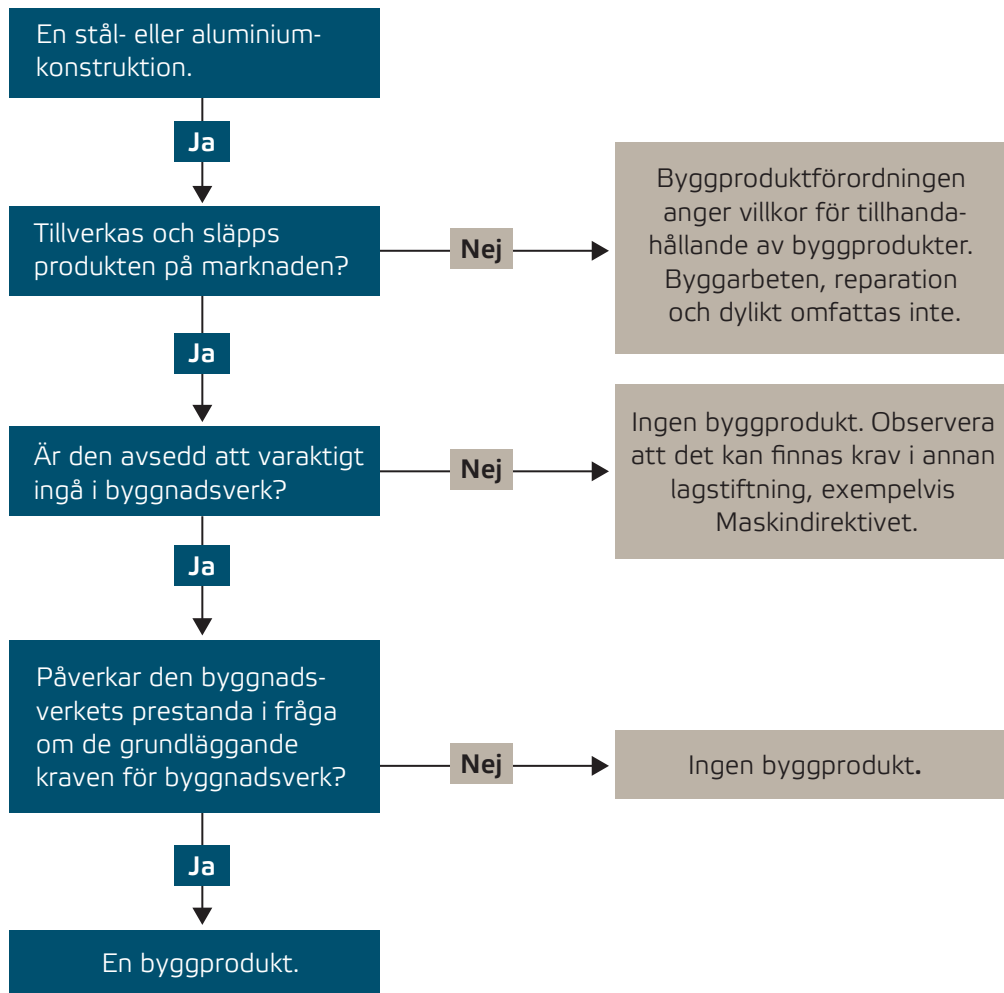
Boverket hjälper till med information och stöd så att arbetet med deklARATION och märkning kommer igång och fungerar. Detta görs ofta i samarbete med branschorganisationerna, som har bättre kunskaper om specifika frågor för just sin bransch.

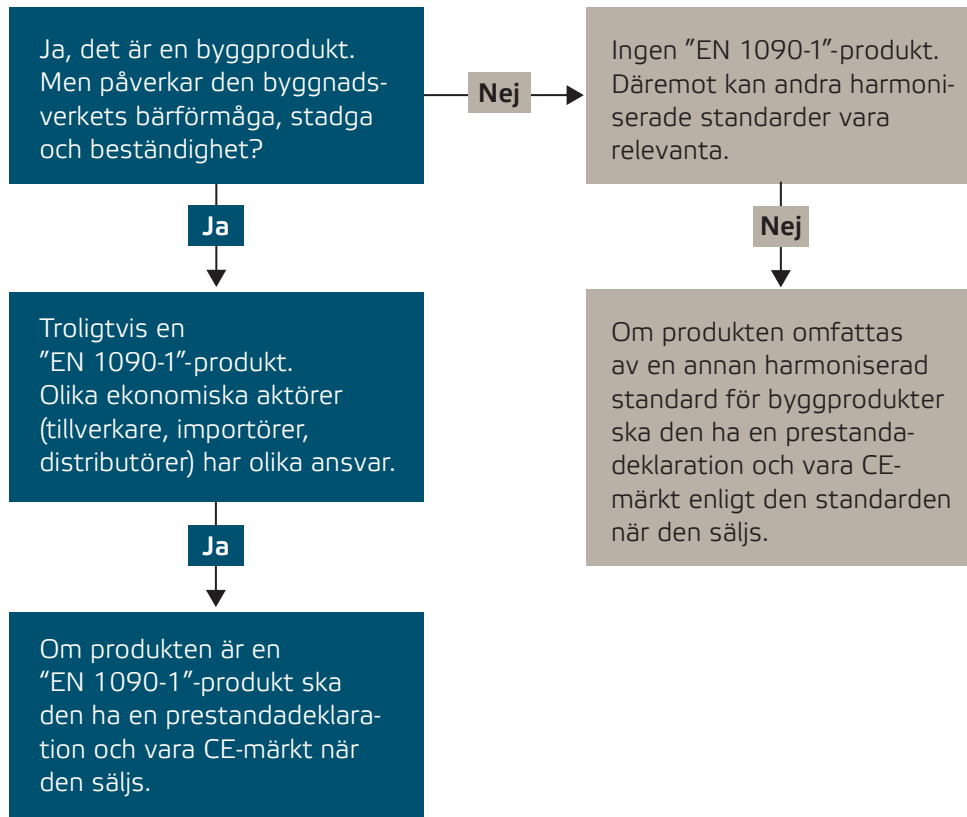
Mer information

Mer information om byggproduktförordningen, prestandadeklARATION och CE-märkning finns på Boverkets webbplats, www.boverket.se/ce. Där finns också länkar till själva förordningen om du vill läsa exakt vad som står i den.

Vad gäller för min produkt?

Byggproduktförordningen gäller bara för byggprodukter. Är din produkt en byggprodukt eller inte? Och om det är en byggprodukt, gäller EN 1090-1 för den eller omfattas den av någon annan harmoniserad standard?

Exempel på byggprodukter som omfattas av EN 1090-1 är: bärande takplåt, bärande väggreglar, takåsar, fackverk, pelare och balkar för byggnader.

Exempel på produkter som inte omfattas av EN 1090-1: kallformade rör, grindar, dörrar, fasadbeklädnadssystem, flaggstänger, smidesgoods, belysningsstolpar, vägutrustning, utfackningsväggar, fristående stålskorstenar, hängare och konsoler för murverk, metallskorstenar och byggnadsställningar.

Grundläggande krav för byggnadsverk

Ett byggnadsverk ska uppfylla de nationella grundläggande kraven på byggnadsverk, bland annat kravet på bärförmåga, stadga och beständighet. Det är byggherrens ansvar att se till att det färdiga byggnadsverket uppfyller de tekniska egenskapskrav som gäller i Sverige.

De europeiska eurokoderna och de svenska tillämpningsföreskrifterna är beräkningssystem för dimensionering och verifiering av byggnadsverks bärförmåga, stadga och beständighet. Eurokoderna gäller för:

- grundläggande krav 1; bärförmåga, stadga och beständighet,
- delar av grundläggande krav 2; motstånd mot brand (bärförmåga i händelse av brand), samt
- grundläggande krav 4; säkerhet vid användning.

Uppdraget från EU-kommissionen till standardiseringsorganisationen CEN som ligger till grund för standarden, Mandat M/120, gäller för:

- grundläggande krav 1; bärförmåga, stadga och beständighet
- delar av krav 2; motstånd mot brand (bärförmåga i händelse av brand).

Eurokoderna gäller alltså även för säkerhet vid användning, vilket mandatet för standarden EN 1090-1 inte gör.

Det innebär att byggprodukter som balkongräcken, barriärer med mera som inte har betydelse för just byggnadsverkets bärförmåga inte kan eller får CE-märkas enligt EN 1090-1. Däremot ska de dimensioneras enligt eurokoderna.

Eurokodernas omfattning

EN 1090-1 omfattning

Grundläggande krav för byggnadsverk, bilaga 1: Byggproduktförordningen

Mandatet M120, som omfattar:

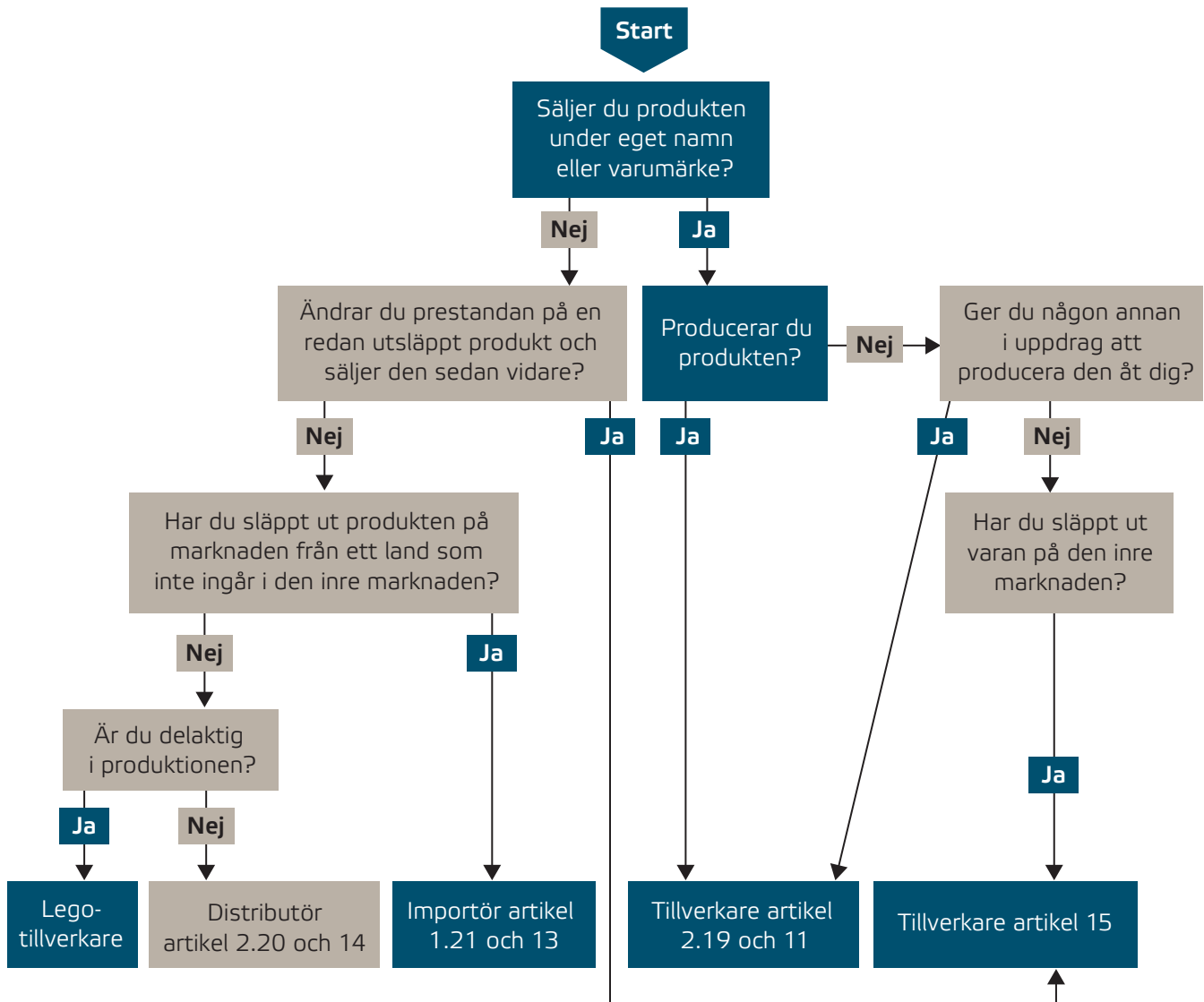
- grundläggande krav 1:
bärförmåga, stadga och beständighet
- delar av grundläggande krav 2:
bärförmåga i händelse av brand.

EN 1090-1

Vad ska jag göra?

Beroende på vad ditt företag gör, kan du ha olika skyldigheter enligt byggproduktförordningen. Schemat nedan, och illustrationen på nästa sida, ska hjälpa dig att identifiera ditt företags roll och ansvar.

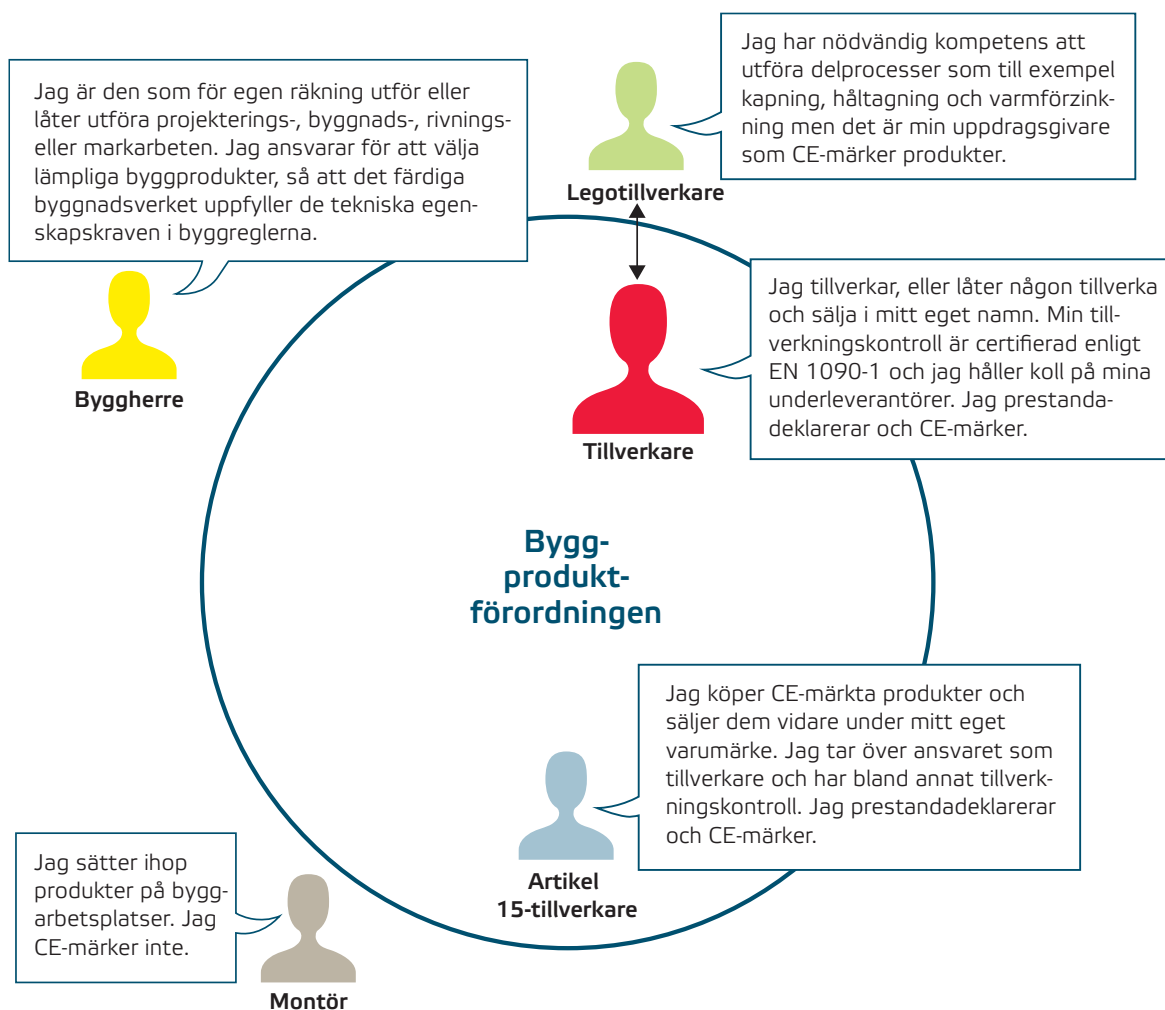
Byggproduktförordningen är indelad i artiklar. De artiklar vi hänvisar till i schemat beskriver vad just den aktörens skyldigheter är. Vill du läsa exakt vad som står, hittar du byggproduktförordningen på Boverkets webbplats www.boverket.se/ce.

Importörer och distributörer som säljer en byggprodukt under eget namn eller varumärke, har samma ansvar som en tillverkare. De är då så kallade ”artikel 15-tillverkare”.

Artikel 15 gäller också den som ändrar prestandan hos en produkt som någon annan släppt ut på marknaden, och sedan säljer den vidare.

Byggherrens skyldigheter regleras inte i byggproduktförordningen, utan i svensk bygglagstiftning. Byggproduktförordningen ställer inga krav på legotillverkare som inte säljer i eget namn eller varumärke. Det är tillverkaren som har ansvaret för tillverkningskontrollen hos legotillverkare.

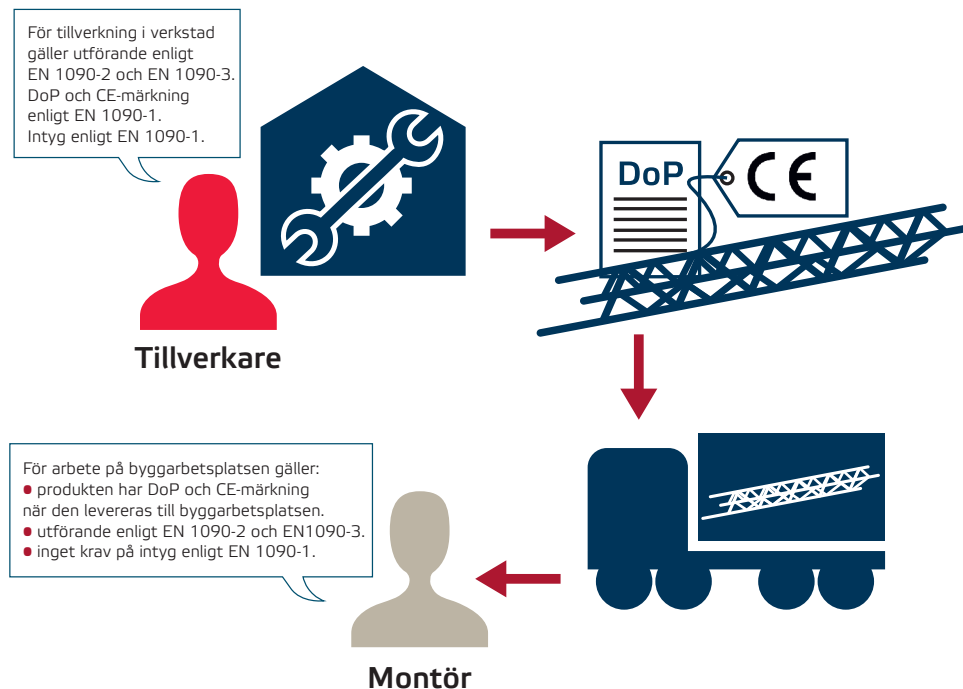

Tillhandahållande

Byggproduktförordningen ställer endast krav på prestandadeklaration och CE-märkning av produkter enligt EN 1090-1 som tillverkas i verkstad. Verkstaden ska vara certifierad mot EN 1090-1 för att få prestandadeklarera och CE-märka sina produkter. I tillverkningen hänvisar EN 1090-1 till utförandekraven i EN 1090-2 för stålkonstruktioner respektive EN 1090-3 för aluminiumkonstruktioner, som därmed tillämpas i processen.

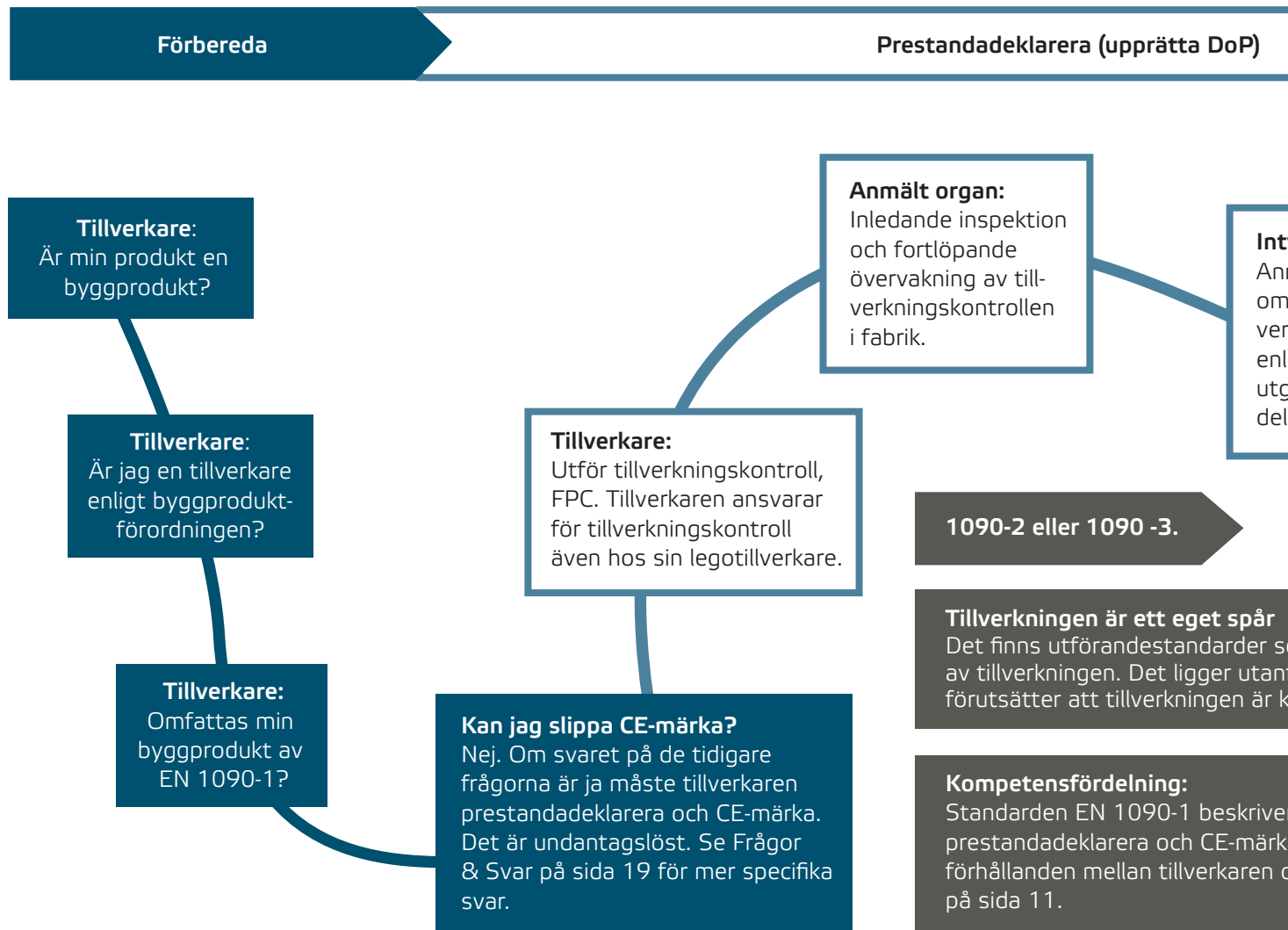
Bärande stål- och aluminiumkonstruktioner som levereras från verkstad till byggarbetsplats ska ha en prestandadeklaration och vara CE-märkta.

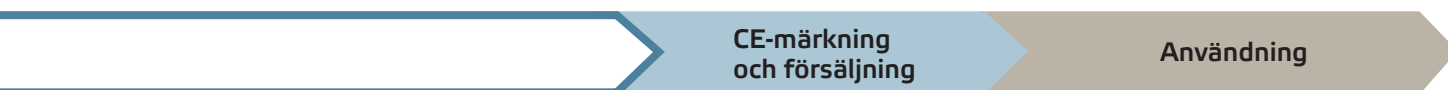
Byggproduktförordningen ställer inte några krav på de arbeten som utförs på byggarbetsplatsen. Den som utför sådant arbete, exempelvis en montör, behöver därför inte vara certifierad mot EN 1090-1. Utförandekraven i EN 1090-2 respektive EN 1090-3 gäller även på byggarbetsplatsen.

Vägen till CE-märkning

Här kan du följa vägen till CE-märkning steg för steg, och se dels vad som ska göras, dels vem som ska göra vad.

Intyg från ett anmält organ:

Intyg från ett anmält organ ger intyg om att tillverkarens tillämpningskontroll är okej enligt standarden. Intyget utgår från kompetensförklaringen enligt EN 1090-1.

Tillverkare:

Tar fram prestandadeklaration. Se exempel på sida 12.

Tillverkare:

CE-märker byggprodukten, använder informationen i prestandadeklarationen.

Tillverkare:

Sätter produkten på marknaden.

Byggherre:

Ska kunna visa för kontrollansvarige att endast produkter med lämpliga egenskaper använts.

Byggherre:

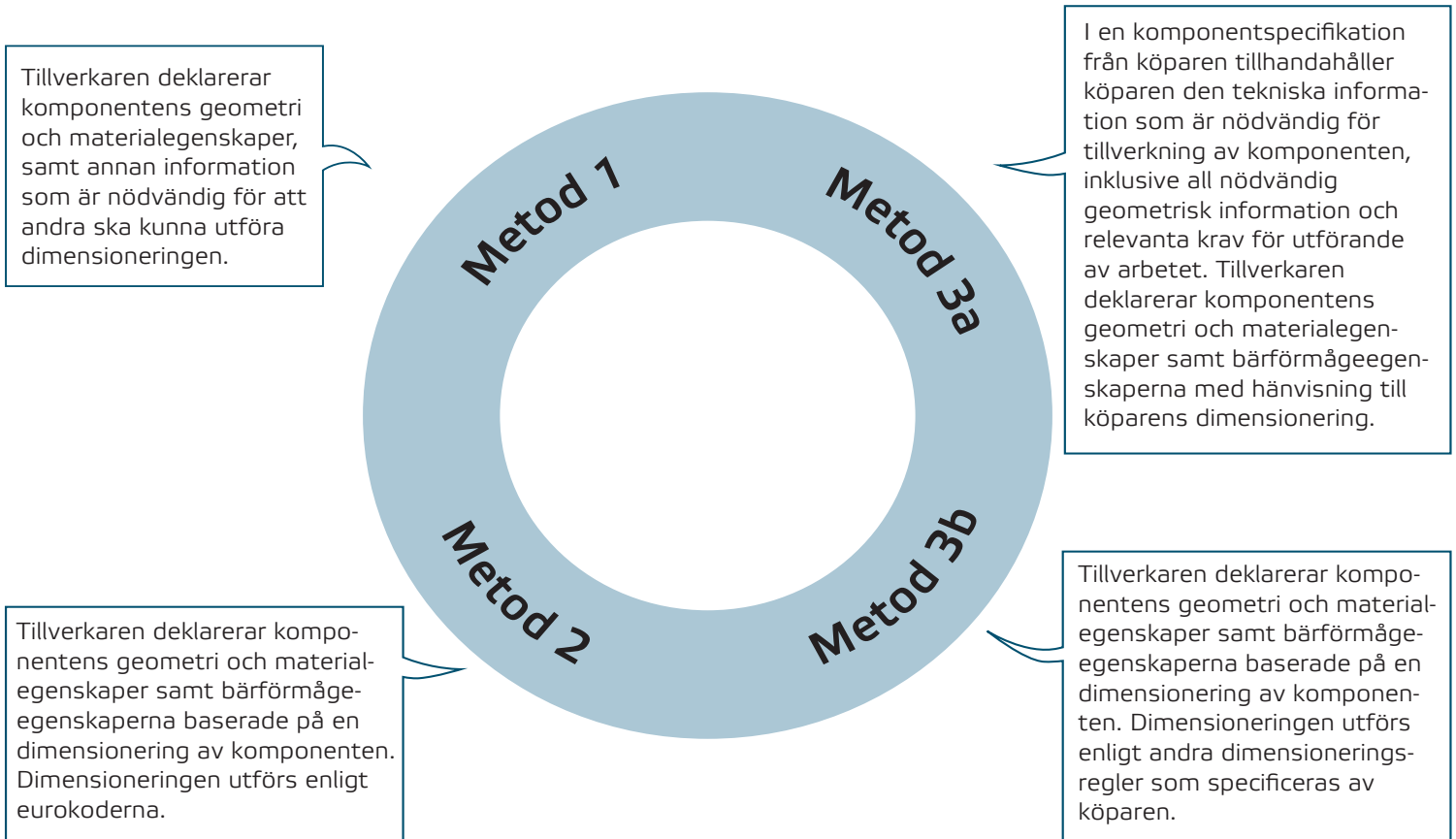
Byggnadsverk ska dimensioneras för bärförmåga, stadga och beständighet. Byggherren väljer produkter med hjälp av informationen i prestandadeklarationen och CE-märkning.

...som beskriver den tekniska delen för EN 1090-1. CE-märkningen korrekt.

...fyra olika metoder för att ...a. Dessa utgår ifrån ansvars- och beställaren. Läs mer

Kompetensfördelning

EN 1090-1 anger fyra olika metoder för att deklarerar produkters väsentliga egenskaper. Metoderna utgår från ansvarsfördelningen mellan tillverkaren och beställaren.

Exempel: PrestandadeklARATION enligt standardens metod 1

	PrestandadeklARATION Nr:	123 456 002		
1	Produkttypens unika identifikationskod:	Stålpelare K-9876		
2	Avsedd användning:	Svetsad stålpelare för användning som bärverk i alla typer av byggnadsverk		
3	Tillverkare:	Företagsnamn 123 45 Ort, Land	www.foretag.se	
5	System för bedömning och fortlöpande kontroll av prestanda:	2+		
6a	Harmoniserad standard:	SS-EN 1090-1:2009+A1:2011		
	Anmält organ:	1234 / "Organets namn" har utfärdat intyg 1234-CPR-321		
7	Angiven prestanda:			
	Väsentlig egenskap	Prestanda		
	Toleranser för geometriska data	SS-EN 1090-2, toleransklass 1		
	Svetsbarhet	S355J2 enligt EN 10025-2		
	Brottseghet, slagseghet	27 Joule vid -20°C enligt EKS (eller EN 1993-1-10)		
	Bärförmågeegenskaper:			
	Dimensionering	NPD		
	Tillverkning	Enligt komponentspecifikation NN-123/2014		
	Deformation i bruksgränstillstånd	NPD		
	Utmattningshållfasthet	NPD		
	Brandmotstånd	NPD		
	Reaktion vid brandpåverkan	A1		
	Avgivningar av kadmium och dess föreningar	NPD		
	Radioaktiva emissioner	NPD		
	Beständighet	Varmförzinkad: Struktur; EN ISO 1461, Fe/Zn 115 Fästelement; EN ISO 10684		
	Prestandan för ovanstående produkt överensstämmer med den angivna prestandan. Denna prestandadeklARATION har utfärdats i enlighet med förordning (EU) nr 305/2011 på eget ansvar av den tillverkare som anges ovan.			
	Undertecknad på tillverkarens vägnar av:			
Namn Namn				
Ort		den 01/01 2015		
Underskrift				

Exempel: Prestandadeklaration enligt standardens metod 3a

	Prestandadeklaration Nr:	123 321 001		
1	Produkttypens unika identifikationskod:	Stålpelare K-3567		
2	Avsedd användning:	För användning i projekt Projektet, enligt ritning K-103		
3	Tillverkare:	Företagsnamn 123 45 Ort, Land	www.foretag.se	
5	System för bedömning och fortlöpande kontroll av prestanda:	2+		
6a	Harmoniserad standard:	SS-EN 1090-1:2009+A1:2011		
	Anmält organ:	1234 / " Organets namn" har utfärdat intyg 1234-CPR-987		
7	Angiven prestanda:			
	Väsentlig egenskap	Prestanda		
	Toleranser för geometriska data	SS-EN 1090-2, toleransklass 1		
	Svetsbarhet	S355J2 enligt EN 10025-2		
	Brottseghet, slagseghet	27 Joule vid -20°C enligt EKS (eller EN 1993-1-10)		
	Bärförmågeegenskaper:			
	Dimensionering	Tillhandahålls av Köparen, dokument nr Dim-K-3567		
	Tillverkning	Enligt komponentspecifikation KSC-3567 och EN 1090-2, utförandeklass EXC2		
	Deformation i bruksgränstillstånd	NPD		
	Utmattningshållfasthet	NPD		
	Brandmotstånd	NPD		
	Reaktion vid brandpåverkan	A1		
	Avgivningar av kadmium och dess föreningar	NPD		
	Radioaktiva emissioner	NPD		
	Beständighet	Varmförzinkad: Struktur; EN ISO 1461, Fe/Zn 115 Fästelement; EN ISO 10684		
	Prestandan för ovanstående produkt överensstämmer med den angivna prestandan. Denna prestandadeklaration har utfärdats i enlighet med förordning (EU) nr 305/2011 på eget ansvar av den tillverkare som anges ovan.			
	Undertecknad på tillverkarens vägnar av:			
	Namn Namn			
Ort		den 01/01 2015		
Underskrift				

Exempel CE-märkning

CE-märkning av byggprodukter är mycket mer än bokstäverna "CE".

Enligt artikel 9.2 i byggproduktförordningen ska CE-märkningen innehålla följande:

- årtal då produkttypen CE-märkts för första gången
- tillverkarens namn och registrerade adress (eller ett tydligt identifieringsmärke)
- produkttypens unika identifieringskod
- prestandadeklarations referensnummer
- nivåer eller klassen för angivna prestanda
- hänvisningen till den harmoniserade standarden (här: EN 1090-1)
- det anmälda organets identifikationsnummer
- produktens avsedda användning.

Det innebär att vissa uppgifter (såsom väsentliga egenskaper där tillverkaren deklarerat annat än NPD – No Performance Determined, ingen prestanda fastställd) alltid ska finnas med, trots att det i praktiken blir en återupprepning av uppgifterna i prestandadeklarationen.

CE-märkningen ska fästas på produkten, eller, om det inte är möjligt på grund av produktens beskaffenhet, på förpackningen eller på ett medföljande dokument.

1234	
Företagsnamn, 123 45 Ort, Land	
14	
Stålpelare K-3567	
DoP nr. 123 321 001	
EN 1090-1:2009+A1:2011	
För användning i projekt Projektet, ritning K-103	
Toleranser för geometriska data	SS-EN 1090-2, toleransklass 1
Svetsbarhet	S355J2 enligt EN 10025-2
Brottseghet, slagseghet	27 Joule vid -20°C enligt EKS (eller EN 1993-1-10)
Bärförmågeegenskaper:	Tillhandahålls av Köparen, dokument nr Dim-K-3567
Dimensionering	
Tillverkning	Enligt komponentspecifikation KSC-3567 och EN 1090-2, utförandeklass EXC2
Reaktion vid brandpåverkan	A1
Beständighet	Varmförzinkad: Struktur; EN ISO 1461, Fe/Zn 115 Fästelement; EN ISO 10684

Lämpliga byggprodukter

Byggherren ska se till att byggnadsverket uppfyller de tekniska egenskapskraven för byggnadsverk. Byggherren är skyldig att dimensionera bärförmåga, stadga och beständighet hos byggnadsverk enligt eurokoder tillsammans med de svenska nationella valen som finns i tillämpningsföreskrifter till europeiska konstruktionsstandarder från Boverket, EKS.

Byggherren ska se till att använda lämpliga byggprodukter. Om produkten omfattas av en harmoniserad standard finns information om produktens väsentliga egenskaper i prestandadeklarationen. CE-märkning-
en intygar att redovisad prestanda är korrekt, men innebär inte per automatik att produkten är lämplig att använda i den konkreta situationen.

Byggherren ska med ledning av informationen i prestandadeklarationen avgöra om produkten är lämplig. Information om produktens väsentliga egenskaper kan bara lämnas i form av en prestandadeklaration när produkten omfattas av en harmoniserad standard eller en europeisk teknisk bedömning (ETA) har utfärdats för produkten.

Om produkten inte har någon prestandadeklaration och CE-märkning, får byggherren ta reda på produktens egenskaper på annat sätt. Läs mer om produkter med bedömda egenskaper i 18 § avdelning A EKS.

Lämpliga byggprodukter i offentlig upphandling

Vid offentlig upphandling av byggprodukter ska egenskaperna verifieras genom informationen i prestandadeklaration och CE-märkning (och inte på annat sätt), om de omfattas av en harmoniserad standard. Det framgår av lagen om offentlig upphandling.

Den som har förlorat en offentlig upphandling och anser att den offentliga inköparen har brutit mot gällande regler, kan vända sig till en förvaltningsdomstol och överklaga, vanligen inom tio dagar från tilldelningsbeslutet. Mer information om hur ett överklagande ska göras finns på Upphandlingsmyndighetens webbplats.

Tillsyn

Olika myndigheter har tillsyn över olika aktörer och kan samarbeta vid behov. Här kan du se vilken myndighet som ansvarar för vilka frågor.

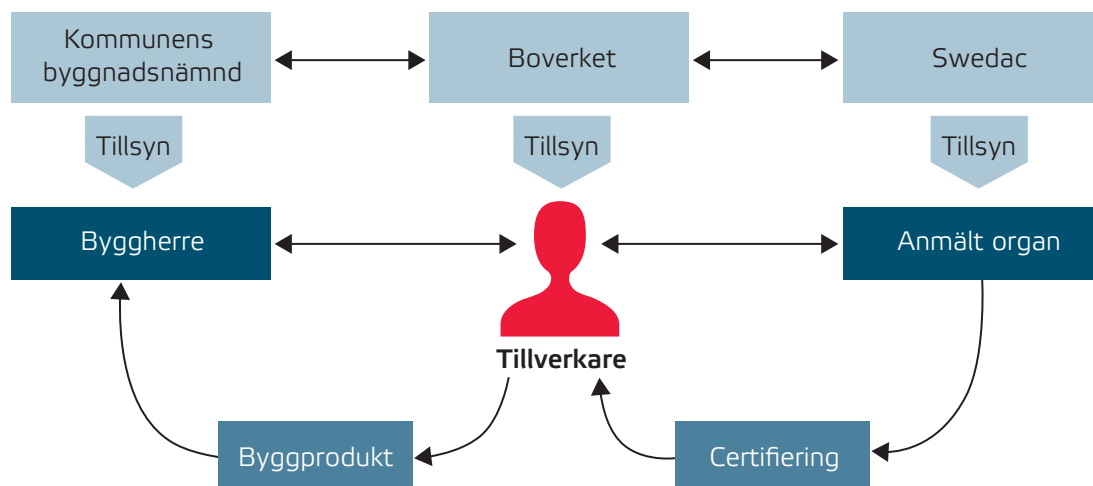
Boverket har tillsynsansvar för byggprodukter. Det kallas marknadskontroll och innebär bland annat kontroll av att prestandadeklARATIONER och CE-märkning finns och är korrekta, när det gäller produkter som säljs i Sverige. För bärande stålkonstruktioner enligt EN 1090-1 innebär det att Boverket kan göra marknadskontroll av produkter som tillverkas i verkstad och omfattas av standarden.

Swedac anmäler och har tillsynsansvar för de anmälda organen. Ett anmält organ certifierar tillverkaren, vilket innebär att det anmälda organet utfärdar ett intyg om överensstämmelse för tillverkarens tillverkningskontroll. För att kunna utfärda ett sådant intyg gör det anmälda organet en första besiktning av tillverkningsanläggningen och tillverkningskontrollen i fabrik, samt övervakar, bedömer och utvärderar fortloppande tillverkarens tillverkningskontroll.

Byggnadsnämnden har tillsyn över byggherren. Nämnden kan i kontrollplanen begära att byggherren visar på hur han eller hon förvärvat sig om att de byggprodukter som används är lämpliga, avseende kritiska egenskaper hos en byggnad.

Byggherren ska för kontrollansvarig, KA kunna visa på att han eller hon använt byggprodukter med bedömda egenskaper. Byggnadsnämnden ska inte begära in prestandadeklARATIONER om det inte är motiverat av särskilda skäl.

Den som misstänker att uppgifterna i prestandadeklARATIONER och CE-märkning är felaktiga ska vända sig till Boverket som är tillsynsmyndighet för byggprodukter.

Vad skiljer byggprodukter från maskindelar?

Byggproduktförordningen gäller bara för byggprodukter (se figur).

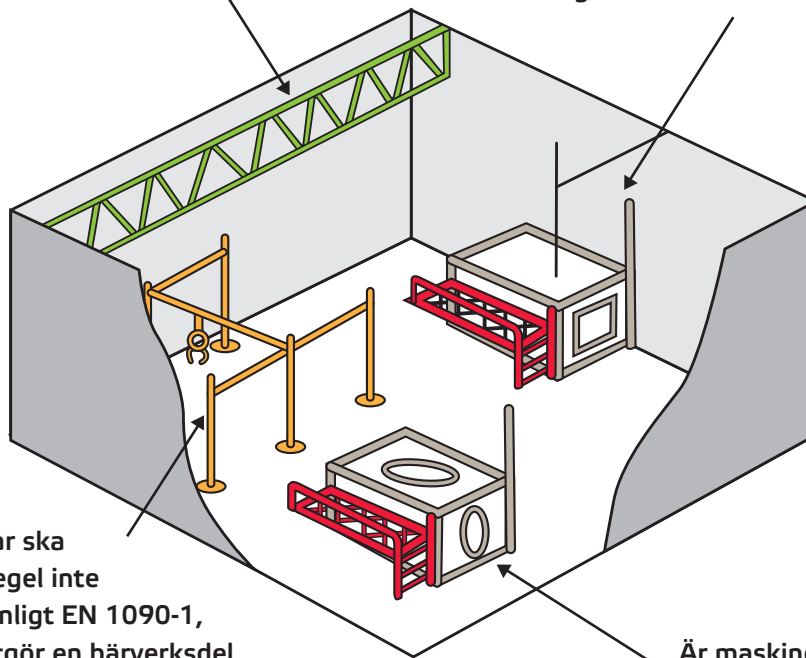
En lastbärande konstruktion kan bara definieras som en byggprodukt om den är avsedd att användas i ett byggnadsverk. Om en lastbärande stålkonstruktion inte är avsedd att varaktigt ingå i ett byggnadsverk är det inte en byggprodukt enligt byggproduktförordningen. Det gäller exempelvis en stålkonstruktion som ingår i en maskin, men som inte påverkar byggnadens bärförmåga, stadga och beständighet.

Fackverket ingår i byggnaden och påverkar byggnadens bärförmåga. Därför ska det CE-märkas enligt EN 1090-1.

Är maskinen fäst i väggen och stålkonstruktionen ska användas för att nå olika delar av maskinen, är den en del av maskinen och ska inte CE-märkas enligt EN 1090-1. Byggnadsverket ska dimensioneras så att det håller för belastning av maskinen.

Traversbalkar ska som huvudregel inte CE-märkas enligt EN 1090-1, då de inte utgör en bärverksdel i byggnadsverket. Om en traversbalk har en för byggnaden stabiliserande funktion, så är den däremot en bärverksdel i byggnadsverket och ska CE-märkas enligt EN 1090-1. Oavsett vilken funktion traversbalkarna har ska byggnadsverket dimensioneras så att det håller för belastning av traversbalkarna och deras avsedda användning.

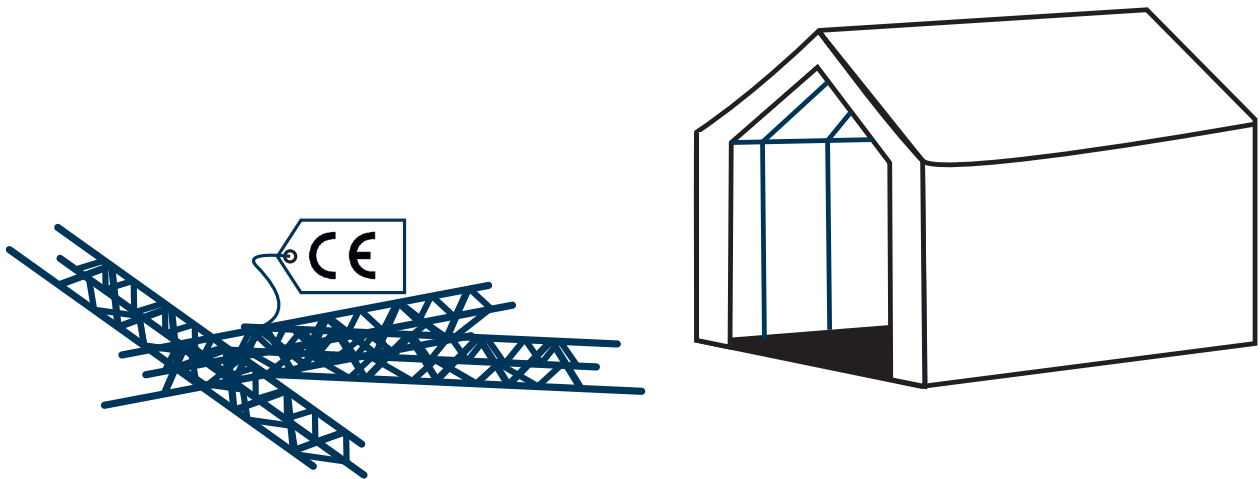
Är maskinen fristående och stålkonstruktionen ska användas för att nå olika delar av maskinen, räknas den som en del av maskinen och ska inte CE-märkas enligt EN 1090-1.

Vad gäller för hallbyggnader (tälthallar)?

Tillverkare av lastbärande stålkomponenter (exempelvis stommar) för användning i tälthallar ska vara certifierade enligt EN 1090-1 samt prestandadeklarera och CE-märka sina produkter CE-märka sina produkter om de säljs separat.

Kompleta tälthallar måste inte CE-märkas, eftersom de inte omfattas av någon harmoniserad standard. De skulle kunna ses som en byggprodukt (byggsats) enligt definitionen i byggproduktförordningen. Om en tillverkare vill CE-märka kompletta hallbyggnader på frivillig väg, är enda möjligheten att begära en europeisk teknisk bedömning av ett tekniskt bedömningsorgan. Information om hur det kan göras finns Boverkets webbplats.

Frågor och svar om CE-märkning

– Vad är en byggprodukt?

Byggprodukter är produkter eller byggsatser som tillverkas och släpps ut på marknaden för att varaktigt ingå i byggnadsverk och bidra till dess prestanda ifråga om de grundläggande kraven för byggnadsverk. Bärförmåga, stadga och beständighet är exempel på sådana grundläggande krav. Det innebär att EN 1090-1 inte är relevant för konstruktioner som saknar betydelse för själva byggnadsverkets bärförmåga, exempelvis maskiner som står inne i en byggnad.

– Vad menas med utsläppande på marknaden/tillhandahållande på marknaden?

Tillhandahållande på marknaden är varje leverans av en byggprodukt för distribution eller användning på den inre marknaden i samband med kommersiell verksamhet, antingen mot betalning eller kostnadsfritt. När en byggprodukt tillhandahålls på den inre marknaden för första gången, säger man att den ”släpps ut” på marknaden. I broschyren använder vi begreppet ”sälja” som en synonym till ”tillhandahålla”, även om tillhandahållande också omfattar kostnadsfria transaktioner.

– Vem är tillverkare?

Tillverkare är varje fysisk eller juridisk person som:

- tillverkar en byggprodukt och säljer den under eget namn eller varumärke
- låter någon projektera eller tillverka en byggprodukt och sedan säljer den under eget namn eller varumärke.

Importörer eller distributörer likställs med en tillverkare om de:

- ändrar en redan utsläppt byggprodukts prestanda och säljer den
- säljer en byggprodukt under eget namn eller varumärke.

Du är ingen tillverkare enligt byggproduktförordningen om du tillverkar en produkt men inte säljer den under eget namn eller varumärke. Du är inte heller tillverkare om du anlitas för att ändra en byggprodukts prestanda åt någon annan, som i sin tur säljer produkten under eget namn eller varumärke. Då säljer du en tjänst, inte en produkt.

– Min byggprodukt tillverkas i stål men omfattas av en annan harmoniserad standard än EN 1090-1. Måste jag då även CE-märka enligt EN 1090-1?

Nej, produkten kan bara CE-märkas enligt en standard. Om en byggprodukt omfattas av en annan harmoniserad standard, vanligen mer produktspecifik, så får den inte CE-märkas enligt EN 1090-1.

– Min produkt tillverkas i stål men omfattas inte av någon specifik harmoniserad standard, måste jag då CE-märka enligt EN 1090-1?

Precis som andra harmoniserade standarder har EN 1090-1 en bestämd omfattning. För att avgöra om din produkt omfattas av EN 1090-1 bör du tänka på följande:

- Är det en byggprodukt?
- Är den avsedd att bidra till byggnadsverkets bärförmåga, stadga, beständighet (även beständighet vid brand)?

EU-kommissionen har publicerat en lista med exempel på produkter som inte omfattas av EN 1090-1, mer information finns på Boverkets webbplats. Om din produkt är med på listan, får den inte CE-märkas enligt EN 1090-1.

– Mitt företag har certifierat sin tillverkningskontroll enligt EN 1090-1, varför måste vi även dessutom prestandadeklarera och CE-märka?

Byggproduktförordningen är till för att lämna tillförlitliga uppgifter om produktens prestanda. Därför krävs att tillverkaren gör en prestandadeklaration för byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard. Därefter ska produkten CE-märkas. För produkter som omfattas av EN 1090-1 måste tillverkaren anlita ett anmält organ och få ett intyg om att tillverkningskontrollen stämmer med standardens krav (certifiera sig). Certifieringen är alltså något som ligger till grund för att få prestandadeklarera och CE-märka.

– I artikel 5 i byggproduktförordningen står det att tillverkare kan avstå från att upprätta en prestandadeklaration om produkten inte är serietillverkad. Vi tillverkar alltid utifrån kundens ritningar, innebär det att vi inte behöver prestandadeklarera?

Undantaget i artikel 5 gäller bara om det i EU eller nationellt saknas regler som innebär krav på kännedom om väsentliga egenskaper där produkten ska användas. I Sverige finns det krav på mottagningskontroll och kända produkttegenskaper i 14 § avdelning A i EKS. Det innebär att byggherren måste förvissa sig om produktens lämplighet med ledning av uppgifter om produktens väsentliga egenskaper. För produkter som omfattas av en harmoniserad standard får produktens väsentliga egenskaper bara redovisas i form av en prestandadeklaration och CE-märkning.

– Mitt företag är litet, finns det några lättnader?

Nej, inte för den här typen av produkter. Artikel 37 i byggproduktförordningen tillåter vissa lättnader för mikroföretag, när det gäller produkter som har bedömningssystem 3 eller 4. För EN 1090-1 gäller system 2+, vilket innebär att lättnaden inte gäller.

Läs mer om CE-märkning av bärande stål- och aluminiumkonstruktioner på www.boverket.se/1090.

Ordlista

Anmält organ

En oberoende organisation som är anmäld som kompetent att utföra de tredjepartskontroller eller bedömningar som ska utgöra underlag inför tillverkarens prestandadeklarationer för byggprodukter. I Sverige är det Swedac som är anmälade myndighet. Det finns en rad anmälda organ för varje harmoniserad standard, och som tillverkare kan du vända dig till valfritt anmält organ för att få hjälp (även utanför Sverige).

Bestämning av produkttyp (tidigare ITT)

Bestämning av produkttypen kan göras utifrån typprovning (inklusive stickprov), typberäkning, tabellerade värden eller beskrivande dokumentation av produkten. För EN 1090-1 gäller system 2+ och då är det tillverkaren som utför bestämningen av produkttyp. I EN 1090-1 motsvaras bestämning av produkttyp av begreppet ITT, som är en förkortning för initial type testing.

Byggherre

Byggherre är den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten. Byggherren behöver inte vara en fysisk person utan kan även vara en juridisk person som till exempel ett företag, en bostadsrättsförening, en kommunal förvaltning eller en myndighet.

Byggproduktförordningen (CPR)

EU:s förordning (nr 305/2011), som även brukar förkortas som CPR (förkortningen står för Construction Products Regulation). Byggproduktförordningen anger villkoren för att sälja byggprodukter.

CE-märkning

CE-märkningen av en byggprodukt innehåller mer än bara CE-symbolen. Den sammanfattar också den information som finns i prestandadeklarationen. Genom att CE-märka sin produkt tar tillverkaren ansvar för de angivna uppgifterna om produktens prestanda, samt att andra relevanta EU-regler följs.

Distributör

Varje fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, utom tillverkaren eller importören, som säljer en byggprodukt.

Harmoniserad standard

En standard som tas fram av den europeiska standardiseringsorganisationen CEN på uppdrag av EU-kommissionen, och som publicerats i EU:s officiella tidning. De byggprodukter som täcks av en harmoniserad standard vars samexistensperiod har gått ut måste vara CE-märkta vid försäljning. EN 1090-1 är en harmoniserad standard vars samexistensperiod gick ut 1 juli 2014.

Importör

Varje fysisk eller juridisk person som är etablerad i Europa och som släpper ut en byggprodukt från ett tredjeland på den inre marknaden.

Inre marknaden samt länder anslutna till den inre marknaden

De 28 medlemsländerna i EU samt Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz och Turkiet.

Intyg (certifikat)

För EN 1090-1 gäller system 2+, vilket innebär att det anmälda organet ska utfärda ett intyg till tillverkaren om att tillverkarens kontroll över produktionen stämmer med standardens krav.

Komponentspecifikation

En komponentspecifikation är ett eller flera dokument som ger all nödvändig och tillräckligt detaljerad information och tekniska krav för tillverkning av bärverksdelen. I många fall delas ansvaret för upprättandet av en komponentspecifikation mellan tillverkaren och köparen (eller konstruktörer som agerar på deras uppdrag).

Marknadskontroll

Myndigheternas ansvar att se till att produkter som säljs på den inre marknaden stämmer med gällande krav. I Sverige har Boverket ansvar för marknadskontroll av byggprodukter, vilket bland annat innebär kontroll av att produkterna lever upp till deklarerad prestanda, och att prestanda deklarerats överhuvudtaget.

PrestandadeklARATION, DoP

Tillverkaren tar själv fram en prestandadeklARATION och CE-märker sedan sin produkt. I prestandadeklARATIONen finns viktig information om till exempel produktens avsedda användning och egenskaper samt kontaktuppgifter till tillverkaren. En mall för prestandadeklARATIONer finns i bilaga III till byggproduktförordningen. Observera att mallen ändrades våren 2014, se mer information på Boverkets webbplats.

Tillverkare

Tillverkare kan vara en fysisk eller juridisk person, som själv tillverkar eller låter någon annan projektera eller tillverka, en byggprodukt och säljer denna produkt under eget namn eller varumärke. Det innebär att så fort man säljer en byggprodukt under eget namn eller varumärke så anses man vara tillverkare och ska uppfylla en tillverkares skyldigheter. Däremot, om man tillverkar en produkt åt någon annan, utan att sälja den under sitt eget namn, så är man ingen tillverkare i byggproduktförordningens mening.

Tillverkningskontroll

Dokumenterad permanent och intern kontroll av tillverkningen i fabrik i enlighet med standarden. I EN 1090-1 motsvaras tillverkningskontroll av begreppet FPC, som är en förkortning för factory production control.

Tredjeland

Ett land som inte är anslutet till den inre marknaden.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Besök Karlskrona:
Drottninggatan 18
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se

Broschyren finns som pdf
på webbplatsen. Du kan även
beställa tryckta exemplar.
På begäran kan broschyren
tas fram i alternativa format.